

Aleg. 126.

Sprawozdanie

komisyi administracyjnej w przedmiocie utworzenia stałego jednomilionowego funduszu pożyczkowego na budowę koszar.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą z d. 21. Października 1881 postanowił Wys. Sejm na podstawie zgodnych wniosków Wydziału krajowego i komisji administracyjnej, celem rozłożenia na cały kraj kosztów stałego kwaterunku wojsk udzielać z funduszu krajowego bezprocentowe pożyczki na budowę koszar w pierwszym rzędzie gminom mającym stałe załogi, a następnie także prywatnym osobom. Na ten cel przeznaczył Wysoki Sejm kwotę po 60.000 zł. rocznie przez lat trzy (1882, 1883, 1884), którą następnie w uchwale z d. 28. Września 1882 podniósł do 120.000 zł. rocznie na r. 1883. i 1884, a obok tego uwolnił budynki użyte na koszary lub koszary tymczasowe od dodatków krajowych na cały czas tego użytku.

Z końcem trzylecia 1882 — 1884 Wysoki Sejm uchwałą z dnia 27. września 1884 przeznaczył znowu w latach 1885, 1886 i 1887 po 120.000 zł. rocznie na takie same pożyczki, tak, że ogół kredytów przyzwolonych na ten cel Wydziałowi krajowemu w sześciu latach 1882 — 1887 włącznie wyniósł 660.000 zł.

Kredyty te zostały z końcem b. r. w zupełności wyczerpane. W szczególności przyznał Wydział krajowy i wypłacił już trzynastu gminom pożyczki w ogólnej kwocie 440.000 zł. *) -- dalej przyznał jednak z powodu niedopełnienia przepisowych warunków (nie zatwierdzenia planu przez władze wojskowe, nie dokonania dalszej budowy i t. d.) nie wypłacił dotąd i przechowuje u siebie jako depozyt na rzecz sześciu gmin sumy pożyczkowe w kwocie ogólnej 220.000 zł.

Doświadczenie ubiegłych lat sześciu wykazało najdowodniej, że Reprezentacya krajowa w sprawie kwaterunkowej najodpowiedniejszą wśród danych stosunków wybrała drogę. Dostarczając funduszy na budowę koszar gminom wskazanym przez władze wojskowe, sprawiono, iż powstały lub w najbliższym czasie powstaną koszary w tych miastach i miasteczkach, gdzie potrzeba ich była najnaglejszą a gdzie prywatni dostawcy koszar nawet przy dopłacie czynszowej z funduszu krajowego nie byłiby się ani tak łatwo ani tak rychło znaleźli. Sprawiono dalej, że z jednej strony wojskowość uzyskała pomieszczenia z pewnością lepsze od tych, których dostarczyliby prywatni przedsiębiorcy, na jakich można liczyć po za obrębem miast stołecznych, z drugiej strony gminy przyszły w posiadanie

*) Po wydrukowaniu sprawozdania Wydziału krajowego wypłacone z przyznanych pożyczek: gminie Nowy-Sącz 25.000 zł., gminie Czortków 5.000 zł.

budynków przedstawiających znacznie większą wartość majątkową, a uwalniających gminę od ponoszenia ciężarów kwaterunkowego w inny uciążliwy sposób.

Nadto droga obrona przez Reprezentacją krajową przedstawia tę korzyść, że po wybudowaniu przy pomocy funduszu krajowego w ciągu szeregu lat następnych brakujących pomieszczeń dla c. k. wojska we wszystkich gminach mających stałe załogi, i fundusz krajowy, będzie w przyszłości wolnym od ponoszenia dalszych ciężarów na cele stałego kwaterunku wojsk.

Natomiast ujemną stroną dotychczasowego postępowania Reprezentacji krajowej w tej sprawie było, że fundusze, którymi Wydział krajowy mógł rozporządzać naraz na rzeczne pożyczki były za szszupłe w porównaniu z doraźną potrzebą pomieszczeń, zwiększoną w dodatku przed kilku latami w skutek zmienionej dyslokacji wojsk. Następnie było także ujemną stroną dotychczasowego postępowania, że kredyty dotychczasowe na pożyczki dla gmin budujących koszary wyznaczone były na lat trzy, co kępowało Wydział krajowy w przyznawaniu i wypłacie pożyczek. Z tych powodów pomoc niesiona gminom budującym koszary nie mogła być dosyć obfitą i przynosić im należytą ulgę a w dalszym skutku i budowa koszar nie postępowała tak szybko i w tyłu naraz miejscowościach, jakby tego życzyć sobie wypadało. Przyczyniała się do tego i ta okoliczność, że sumy rozpożyczone na budowę koszar nie zatrzymywały tego przeznaczenia nadal lecz zwroty ratalne wpływały już do ogólnego funduszu krajowego, który z tego tytułu po koniec 1887 r. wykazuje przychód w kwocie 55.085 zł. 72 ct. Skutkiem tego w latach 1885, 1886 i 1887 z jednej strony pokrywano całą dotacją na pożyczki koszarowe w kwocie 120.000 zł. corocznie nowemi pożyczkami a z drugiej strony raty amortyzacyjne uważano jako przychód, który wpływał do funduszu krajowego i w ten sposób pożyczki zaciągnięte na budowę koszar zużywane były ostatecznie t. j. po zwróceniu przez dłużników na ogólne potrzeby budżetowe, zatem na inny cel, niż dla którego go zaciągnięto,

Chcąc działalność reprezentacji krajowej w sprawie pomieszczenia stałej załogi wojskowej uczynić skuteczniejszą i przyspieszyć, bez zwiększenia ciężarów gmin garnizonowych, dostarczenie odpowiednich pomieszczeń wojskowych, a zarazem uregulować gospodarkę funduszami na ten cel przeznaczonymi i przedłożył Wydział krajowy Wys. Sejmowi w sprawozdaniu z d. 10, Sierpnia 1887 r. wniosek utworzenia odrębnego funduszu wynoszącego jeden milion zł. na pożyczki dla gmin na budowę koszar dla wojska. Fundusz ten miałby się składać:

- a) z kwot rozpożyczonych na budowę koszar a dotąd nie zwróconych funduszowi krajowemu, które to kwoty odtąd wpływać mają do nowo utworzonego odrębnego funduszu;
- b) z kwot tytułem pożyczek na budowę koszar przyznanych ale dotąd nie wypłaconych lecz przechowywanych w Wydziale krajowym jako depozyt;
- c) z kwoty potrzebnej do uzupełnienia kwot poprzednio wspomnianych (a i b) do wysokości jednego miliona złr.

Wymieniona pod c) kwota uzupełniająca fundusz pożyczkowy na budowę koszar do wysokości jednego miliona złr. w. a. według pierwotnego przedłożenia Wydziału krajowego miała być używana w ten sposób, żeby w budżet wydatków funduszu krajowego na r. 1888. wstawiono na ten cel sumę 109.868 złr., zaś w budżety wydatków na lata 1889—1892 po 79.017 złr. W uzupełnieniu sprawozdania z d. 21. Grudnia z. r. w przedmiocie dodatkowego kredytu na pożyczki na budowę koszar, Wydział krajowy wnosi, aby suma potrzebna na uzupełnienie funduszu koszarowego uzyskana została od razu, bez rozłożenia na lata, a to w części jak poprzednio, przez wstawienie kwoty 109.868 złr. w budżet na 1888., zaś co do reszty w kwocie 285.217 złr., przez zaciągnięcie pożyczki, w którym to celu Wydział krajowy przedłożył odpowiedni projekt ustawy.

Komisya administracyjna, której przydzielone zostały obydwie wspomniane sprawozdania Wydziału krajowego, po szczegółowem zbadaniu sprawy, zgodziła się przedewszystkiem na wniosek utworzenia osobnego, stałego funduszu pożyczkowego dla budowy koszar.

Utworzenie takiego stałego funduszu jest potrzebnem, aby Wydział krajowy przy udzielaniu pożyczek na budowę koszar mógł postępować z planem na dłuższy szereg lat obliczonym, aby

mógł przyrzekać pożyczki lub częściowe ich wypłaty w latach przyszłych lub do tych lat odraczać wypłaty pożyczek, które w danej chwili nie mogą być zrealizowane, aby wreszcie, przy zarządzie funduszami pożyczkowymi nie był krępowany względami na to, aby kredyty nie użyte w terminie budżetowym nie zgasły.

Utworzenie stałego funduszu pożyczkowego dla budowy koszar jest dalej potrzebnem, aby uregulować ten dział finansowej gospodarki kraju, aby na cel, który w ciągu szeregu lat ma być stopniowo osiągnięty, uzyskaną została stała dotacya, aby kwoty na ten cel przeznaczone a zwłaszcza jak to w latach 1885, 1886 i 1887 się zdarzało, specjalnie na ten cel dopyczane nie były ostatecznie, gdy wpływają do funduszu krajowego jako zwroty, zużywane na cel inny niż ten, na który go wypożyczono, lecz aby te zwroty stanowiły, z ulgą dla budżetu krajowego, ciągle odnawiającą się dotacyę na pokrycie dalszych potrzeb tego rodzaju.

Utworzenie stałego funduszu pożyczkowego na budowę koszar wraz z projektowaniem przez Wydział krajowy doraźnem uzupełnieniem tego funduszu do wysokości jednego miliona pomnożyłoby znacznie w bieżącym roku i najbliższej przyszłości środki, jakimi Wydział krajowy rozporządzał dotąd na popieranie budowy koszar a nie ulega wątpliwości, że pomnożenie owych funduszy jest najbardziej potrzebnem w interesie administracyi wojskowej, tudzież w interesie gmin mających stałe załogi w obecnej chwili, gdy brak pomieszczeń dla stałej załogi najdotkliwiej daje się uczuwać. Z drugiej strony przez utworzenie takiego stałego funduszu ofiary ponoszone z funduszu krajowego na pomieszczenie stałej załogi, dotąd nie dające się obliczyć w swej wysokości, ujęte zostaną w pewną stałą cyfrę i nie będzie potrzeby uchwalania corocznie lub jak dotąd co dwa lub trzy lata nowych dotacyj na ten cel. Po zaspokojeniu najbardziej piekących potrzeb projektowaniem obecnie uzupełnieniem funduszu do wysokości jednego miliona w latach następnych przychody ze zwrotów pożyczek będą miarą pomocy z funduszu krajowego w budowaniu koszar, o ileby Wysoki Sejm czasowo nie uważał za możliwe i potrzebne pomoc tę zwiększyć dodatkową dotacyą. Nadto po upływie szeregu lat, w których wystawione zostaną we wszystkich gminach garnizonowych pomieszczenia dla stałej załogi, rzeczony fundusz pożyczkowy będzie mógł otrzymać inne przeznaczenie, jakie mu wówczas nada wola Wys. Sejmu.

Co do sumy pieniężnej, jakąby miał wynosić zamierzony fundusz pożyczkowy, zgodziła się komisya administracyjna na wniosek Wydziału krajowego, aby ustanowić ją w wysokości jednego miliona zł., sądząc raz że położenie finansowe kraju nie pozwala na oznaczenie kwoty wyższej a tem samem niesienie gminom budującym koszary pomocy obfitszej i w szybszem tempie, zaś że po utworzeniu stałego funduszu pożyczkowego obrót pożyczek będzie szybszym, bo Wydział krajowy nie będzie potrzebował pożyczki nie wypłacone, częstokroć li ze względów budżetowych wcześniej przyznane przechowywać latami w swoim depozycie, ze szkodą dla innych gmin zgłaszających się o pożyczki, lecz będzie mógł przyznawać je przedewszystkiem tym gminom, które przy równych zresztą stosunkach najrychlej dopełnią warunków zrealizowania pożyczki.

Tem większą wagę przykładu komisya do dodatkowego wniosku Wydziału krajowego, aby kwota potrzebna na uzupełnienie funduszy dotychczas na ten cel rozporządzalnych do wysokości jednego miliona zł. dostarczoną została od razu a nie ratami w ciągu lat pięciu, jakto Wydział krajowy wnosił pierwotnie.

Za tem przemawia okoliczność, że obecnie potrzeba pożyczek na budowę koszar jest najnagłębszą a zgłoszenia gmin nader liczne, że zatem chodzić musi o to, aby Wydział krajowy mógł rozporządzać od razu całym funduszem pożyczkowym a przeto uwzględnić jak największą ilość zgłoszeń.

Ze względu na poprzednie uwagi sądzi też komisya, iż byłoby bardzo pożądanem, żeby Wydział krajowy po utworzeniu projektowanego stałego funduszu zbadał wszystkie wypadki, w których pożyczki na budowę koszar zostały przyznane, lecz dotąd nie wypłacone i w danym razie użył funduszy odłożonych na wypłatę tych pożyczek, na pożyczki dla innych gmin, w których budowa koszar byłaby obecnie pilniejszą lub przy równych zresztą warunkach dałaby się rychlej przepro-

wadzić. Im szybszym bowiem będzie obrót funduszu pożyczkowego, tem lepiej i rychlej będzie osiągnięty cel, któremu ten fundusz ma służyć.

Kwoty rozpozyczone z funduszu krajowego na budowę koszar wynoszą po koniec r. 1887 jak wspomniano powyżej 440.000 zł. a po strąceniu zwrotów w kwocie 55.085 zł., które po koniec roku 1887 wpłynęły do funduszu krajowego, — 384.815 zł., kwoty tytułem pożyczek na budowę koszar przyznane lecz nie wypłacone po koniec r. 1887. wynoszą 220.000 zł. razem przeto wynoszą fundusze już istniejące 604.915 zł. Potrzeba zatem celem uzupełnienia rzeczonych funduszy do wysokości jednego miliona zł., dostarczyć jednorazowo kwotę 395.085.

Co do sposobu dostarczenia tej kwoty komisya administracyjna przewiduje, że kwota 109.868 zł., którą Wydział krajowy wstawił do budżetu na r. 1888 na częściowe uzupełnienie rzeczonego funduszu nie znajdzie pokrycia w bieżących przychodach w obec zmniejszenia preliminowanych przychodów (mianowicie w funduszu szkolnym krajowym) a równoczesnego zwiększenia wydatków, że zatem całą sumę potrzebną na uzupełnienie funduszu pożyczkowego wypadnie uzyskać w drodze operacji kredytowej. Penieważ w tej mierze byłyby możliwe rozmaite drogi, między którymi wybór zależeć musi od ogólnego położenia budżetowego i wynikających ztąd zarządzeń w innych kierunkach, sądziła komisya administracyjna, że najstosowniej postąpi, jeżeli przedstawi Wys. Sejmowi o bok wniosku utworzenia funduszu pożyczkowego dla budowy koszar i uzupełnienia tego funduszu do wysokości jednego miliona zł., dalszy wniosek, aby Wys. Sejm polecił komisji budżetowej przedstawić sposób dostarczenia sumy potrzebnej na rzeczone uzupełnienie rzeczonego funduszu.

Komisya administracyjna wnosi przeto:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm ustanawia osobny fundusz w wysokości jednego miliona złr., przeznaczony na udzielanie pożyczek bezprocentowych na budowę koszar dla stałej załogi wojskowej w kraju.

II. Fundusz ten składać się będzie z kwot w myśl uchwał Sejmu z d. 21. Października 1881 z d. 28. Września 1882 i z 27. Września 1884 rozpozyczonych z funduszu krajowego gminom na budowę koszar a po koniec roku 1887 nie zwróconych — z kwot, które w myśl wspomnianych uchwał Sejmu, tytułem pożyczek na budowę koszar zostały po koniec r. 1887 gminom przyznane lecz nie wypłacone, — wreszcie z sumy 395.085 złr., która ma w ciągu roku 1888 wpłynąć do tego funduszu celem uzupełnienia go do wysokości jednego miliona złr.

III. Funduszem tym zarządzać będzie Wydział krajowy w myśl przytoczonych pod II) uchwał Sejmu w przedmiocie udzielania pożyczek na budowę koszar, z tą jedynie odmianą, że zwroty pożyczek udzielonych przez Wydział krajowy, począwszy od 1. Stycznia 1888 wpłynąć mają do rzeczonego funduszu.

IV. Sejm poleca komisji budżetowej obmyślić pokrycie dla wydatku 395.085 złr. pod II) uchwalonego.

V. Petycyje miast Jaworowa i Trembowli do L. 391 i 586, o udzielenie z funduszu krajowego bezprocentowych pożyczek na budowę koszar przekazuje Sejm, ze względu na powyższe uchwały, Wydziałowi krajowemu do załatwienia.

We Lwowie, dnia 8. Stycznia 1888.

Czerkawski.

Przewodniczący.

Pilat

Sprawozdawca.